
NEKROLOGJI

DY FJALË PËR PROF. DR. RAMIZ ABDYLIN (10 nëntor 1944 – 22 shkurt 2026)

Më 22 shkurt të këtij viti, në moshën 81-vjeçare, ndërroi jetë profesori i shquar i historisë, Ramiz Abdyli.

Ai lindi më 10 nëntor 1944 në Llojan të Kumanovës, ku edhe filloi shkollimin. Shkollën fillore e vijoi në Miratoc të Preshevës, ndërsa arsimin e mesëm e kreu në Shkollën Normale “Zef Lush Marku” në Shkup. Pas përfundimit të saj, më 1963, në vitet 1964-1968 ndoqi studimet e larta për histori në Universitetin e Shkupit. Studimet pasuniversitare i kreu në Universitetin e Prishtinës, ku u magjistrua më 1976 dhe u doktorua më 1982.

Ende gjatë procesit të arsimimit, R. Abdyli publikoi në gazetën “Flaka e Vëllazërimit” shkrime me tematikë nga historia e shqiptarëve gjatë viteve të Luftës së Dytë Botërore. Që në fillimet e veprimtarisë së tij hulumtuese e botuese, i riu R. Abdyli dëshmoi saktësi në trajtimin e temave dhe seriozitet në qasjen ndaj burimeve e literaturës. Nuk u demoralizua kur redaktorët ndërhyjnë dhe bënin ndryshime në tekstin e paraqitur, për të qëndruar brenda kornizës ideore dhe politikës nacionale të regjimit. Tema e tij e diplomës, “Pavarësia e Shqipërisë”, ishte hapi i radhës. Më pas, ai vijoi me trajtimin e historisë së trevave shqiptare lindore, duke finalizuar, ndër botimet e para, një libër kushtuar heroit kumanovas Bajram Shabani.

Përsëri iu desh të përballlej me vështirësi, sepse prirja e autoriteteve në Republikën e Maqedonisë ishte denigrimi dhe tendenca për përjashtimin e shqiptarëve, sa herë që ishte e mundur, nga radhët e kombësive që kishin dhënë kontribut në luftën antifashiste. Prapavija ishte kategorizimi i tyre si elementë jo të besueshëm në Maqedoni dhe në

gjithë Jugosllavinë. Megjithatë, ai punoi me përkushtim dhe ngjiti shkallët e karrierës shkencore. Vështirësitë nuk iu ndanë as gjatë përgatitjes së temës “Presheva gjatë Luftës së Dytë Botërore, 1941-1945”, e cila mbeti dorëshkrim në Bibliotekën e Preshevës.

Është autor i disa monografive: “Gjendja dhe pozita e klasës punëtore në Kosovë ndërmjet dy luftërave botërore, 1918-1941” (1986), “Zef Lush Marku” (1988), “Lëvizja Kombëtare Shqiptare 1908-1910, I” (2004) dhe “Lëvizja Kombëtare Shqiptare 1911-1912, II” (2004), të përkthyer edhe në maqedonisht, “Lidhja Shqiptare e Prizrenit në burimet angleze, I-II” (2004), “Dokumente ruse për Lëvizjen Kombëtare Shqiptare më 1912” – bashkautor (2006), “Trojet lindore shqiptare në Kryengritjen e Përgjithshme 1912” (2012), “Hasan Jakup Ferri – një jetë për atdhe” (2019), “Shkupi në Lidhjen Shqiptare të Prizrenit, 1878-1881” (2021), “Klubi ‘Bashkimi’ i Shkupit, 1908-1912” (2021) etj.

Ndërkohë, në vitet ’90, R. Abdyli ishte kryeredaktor i revistës historiko-politike “Kosova”, e cila botohej në Tiranë në gjuhën shqipe dhe angleze, si organ i Institutit të Historisë në Prishtinë dhe i Institutit të Historisë në Tiranë (1994-2001), si dhe i revistës shkencore “Studime albanologjike” të Institutit për Trashëgiminë Shpirtërore dhe Kulturore të Shqiptarëve (ITShKSh), (2009-2010).

Është autor i dhjetëra zërave në *Fjalorin enciklopedik shqiptar*, I-III (2008) dhe në *Fjalorin enciklopedik të Kosovës*, I-II (2018), i dhjetëra studimeve, artikujve dhe trajtesave në revista shkencore brenda dhe jashtë vendit, si dhe i disa artikujve nga metodika e historisë. Po ashtu, mori pjesë me kumtesa në simpoziume dhe konferenca shkencore me karakter kombëtar e ndërkombëtar.

Karrierën e tij akademike e nisi që në vitin 1975. Pasi kishte punuar fillimisht si mësues në shkollat e Llojanit, Bukovikut dhe në gjimnazin e Kumanovës – ku, në fillim të viteve ’70, dha një kontribut të rëndësishëm për hapjen e paraleleve të para në gjuhën shqipe – më 1978 u pranua si punonjës shkencor në Institutin e Historisë në Prishtinë. Punoi gjithashtu si studiues në Institutin e Historisë Nacionale në Shkup.

Ai ishte ndër profesorët themelues të Universitetit të Tetovës (1994), ku rreth vitit 2003 ushtroi detyrat e prodekanit të fakultetit dhe të rektorit, duke kontribuar në zhvillimin dhe konsolidimin e këtij universiteti. Po ashtu, gjatë viteve 2008-2009 drejtoi edhe ITShKSh-në.

Gjatë punës së tij si studiues e pedagog shqiptar, prof. R. Abdyli u përball me pengesa, jo vetëm në periudhën para viteve ’90, por edhe më

pas. Madje, gjatë hulumtimeve në arkivat e Serbisë, siç ka pohuar edhe vetë, hasi në pengesa që nuk i kishte pasur më parë.

Kur u nda nga jeta, profesori ishte në procesin e përfundimit të një studimi kritik në përgjigje të Akademisë Maqedonase të Shkencave dhe Arteve në Shkup, lidhur me trajtimet për historinë e shqiptarëve në *Enciklopedinë e Maqedonisë së Veriut*. Dorëshkrimi voluminoz ndodhet ende në tryezën e tij të punës.

Në rrugën shumëvjeçare si intelektual dhe shkencëtar, Ramiz Abdylit dha një kontribut të shquar në dy plane: në atë të zgjerimit të hapësirës emancipuese dhe të arsimimit të shqiptarëve në trevat e tyre verilindore e lindore, si edhe në ngritjen dhe avancimin e standardeve akademike e shkencore në universitetet dhe institucionet ku shërbeu, veçanërisht aty ku pati edhe poste drejtuese, përkatësisht në Universitetin e Tetovës dhe në ITShKSh. Kontribut personal në këtë plan të dytë vlerësohet edhe zgjerimi i hulumtimeve dhe i studimeve mbi periudha të caktuara me rëndësi për historinë e shqiptarëve, të cilat kishin të bënin me zhvillimin e vetëdijes politike dhe me hapat për shtetndërtim në dekadat e fundit të shek. XIX dhe në vitet e para të shek. XX.

Thënë thjesht, prof. dr. Ramiz Abdylit pati rol e kontribut të shquar në historiografinë shqiptare e më gjerë për ndriçimin shkencor të historisë kombëtare, për edukimin e brezit të ri dhe për zhvillimin e institucioneve të larta arsimore e studimore shqiptare.

Vepra e prof. dr. Ramiz Abdylit është dhe do të mbetet një pikë reference e rëndësishme për studimin e historisë së kombit shqiptar. Ai do të kujtohet gjithashtu si veprimtar e mësimdhënës i respektuar, si njeri i urtë, i qetë, komunikues, human dhe dashamirës, për çka do t'i jemi mirënjohës përgjithmonë.

AKADEMIK. PROF. DR. MARENGLEN VERLI
PROF. DR. MUHAMET SHATRI